

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Morir d'hora en una primavera nòrdica

ANDREU SOTORRA

www.andreusotorra.com

Else Breen, *També et pots morir a la primavera*. Traducció de Jem Cabanes. Col·lecció *El Corsari*. EDITORIAL LA GALERA. Barcelona, 2003. A partir de 14 anys.

La sensació de rellegir una novel·la llegida vint anys enrere implica un risc: ¿et produirà la mateixa impressió que la primera vegada?, ¿o, ben al contrari, et decebrà? Aquesta és una altra de les importacions literàries fetes a principis dels anys 80 (el 1984, aleshores a la desapareguda col·lecció *Cronos* de La Galera, i que ara s'ha reeditat, després de nou edicions, a la col·lecció *El Corsari* de la mateixa editorial, que enguany commemora el seu quarantè aniversari.

Amb el pas del temps, l'obra no ha perdut la riquesa literària

També et pots morir a la primavera, de l'escriptora noruega Else Breen (Molde, 1927), va ser escrita per aquesta veterana autora el 1975. A prop, doncs, dels trenta anys de circulació que porta el llibre, és una altra d'aquelles novel·les escrites pensant en lectors adolescents i publicades per a tots els públics que, amb el

pas del temps, ha guanyat actualitat pel seu contingut i no ha perdut en absolut la riquesa del seu registre literari.

La sinopsi és breu i clara: una adolescent de 15 anys descobreix que la seva mare

pateix una malaltia inguarible i té els dies comptats. Aquest fet capgirarà la manera d'entendre les relacions de la protagonista amb tot el que l'envolta.

La relectura de *També et pots morir a la primavera*, per des-

comptat, produeix la mateixa impressió que la primera vegada. Potser, per les circumstàncies actuals, encara més que aleshores, cosa que demostra que la novel·la d'Else Breen no planteja cap mena de frontera de lectura entre dues èpoques socials sensiblement diferents. És a dir, el tractament del tema de la mort prematura que trenca sobtadament la vida d'una família i que s'ha vist sovint en telenovel·les, sèries televisives i pel·lícules, no impedeix que *També et pots morir a la primavera* compleixi encara ara amb la seva funció des de la literatura.

La primera part de la novel·la prepara els lectors per al moment en què la jove protagonista escolta d'amagat la notícia que li caurà com una pedregada. La segona part, realment la que més interès té per la seva temàtica, reflecteix els canvis que es produeixen en les reaccions que, si bé no canvien radicalment la seva vida, sí que la modifiquen i disparen el tret de la seva maduresa.

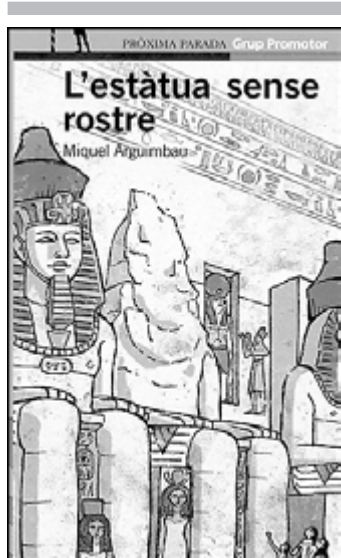
Una adolescent de 15 anys descobreix que la seva mare morirà aviat

Per als que encara no estan prou convençuts del paper que la novel·la realista va jugar entre les dècades dels 70 i els 80, i de la seva influència en la narrativa actual, la relectura de *També et pots morir a la primavera* els pot representar una bona porta d'entrada a aquest corrent que, de bracet amb els alts i baixos, els projectes i les frustracions de la societat de l'últim quart de segle, mostra una indiscutible base literària que entronca amb la narrativa de moviments anteriors que, amb visió de futur, també havien remogut consciències respecte a la manera de pensar del seu moment i havien fet un retrat del seu temps.

El que sí que és cert és que allò que Else Breen, entre altres autors, va escriure el 1975 ha tingut rèpliques i més rèpliques, en altres literatures, en les dècades següents, que han arribat com a *noves* o *novíssimes*, i encara en té. Però com acostuma a passar en aquests casos, els pioners acaben sent els que es guanyen, al cap dels anys, per mèrits propis, el lloc que els pertoca.

Antoni Garcia Llorca, *La mala bestia*. Col·lecció *Joves Adults*. PROA - LA GALERA. Barcelona, 2003. A partir de 14 anys.

Miquel Arguimbau, *L'estàtua sense rostre*. Il·lustracions de Susanna Campillo. ALFAGUARA - GRUP PROMOTOR. Barcelona, 2003. A partir de 12 anys.

Antoni Oliver Ensenyat, *Al-Rhazes, el metge de la talaia*. Col·lecció *Antaviana Jove*. BARCANOVA. Barcelona, 2003. A PARTIR DE 14 ANYS.

Dos són els pecats que l'aprenent de llobater ha d'evitar durant els set anys que viu amb la llopada, transformat ell mateix en llop: tastar carn humana i enparellar-se amb una lloba. Si ho fa, quan li arribi l'hora de tornar no sabrà trobar el seu lloc en la humanitat perquè l'instint li demanarà de ser llop i l'ànima de ser home.

L'Amed és egipci i viu a la riba del Nil. Juntament amb el seu amic i servent ha d'acompanyar el seu pare, que és arquitecte del Faraó, a una missió molt important que els farà emprendre un viatge ple d'aventures, amistat, lleialtat i misteris i que transporta el lector fins a indrets espectaculars.

El protagonista de la novel·la és capturat pels corsaris i portat a Alger per ser venut com a esclau. Va a parar a casa d'un vell metge que li ensenya tot el que li cal saber sobre la ciència i la medicina i l'educa en la religió musulmana. Més tard, unes investigacions el portaran a saber qui va ser el traïdor que va fer que matessin el seu pare.

LLIBRES RECUPERATS

Els dos ruquets.
JAIMES. Barcelona, 1964.

En deien *Llibres Putxi* i aquest en va ser el número tretze. Es tracta d'uns volums gairebé quadrats, d'onze centímetres de llargada i deu d'alçada, ben menuts, de vint-i-quatre pàgines cosides amb una grapa. Coberta i contracoberta són idèntiques: al capdamunt, amb lletra que té un deix calligràfic, el títol. Al peu, a la dreta, un logotip: una noia que salta a corda, encerclada pel nom de la col·lecció per dalt i pel de l'editor, Jaimes, a sota. A tota coberta, una il·lustració d'estètica que ara ja rancieja, una mica anys cinquanta: un noi assegut a terra subjecta les regnes dels dos ruquets del títol, que se'l mi-

ren de fit a fit plantats sobre les seves quatre rodes. El color de fons, aquí salmó pàl·lid, pasteleja. L'interior de les tapes està decorat: fons carmesí i tot al volt, en verd i marró, dibuixets de joguines (estels, pilotes, baldufes, trenets, trompetes...); les testes dels rucs al centre del dors de la coberta i la llista dels últims títols de la col·lecció, fins a arribar al setzè, al dors de la contracoberta. A la pàgina 1, sota el títol i una altra versió de les simpàtiques efigies equines, les mencions de responsabilitat i els crèdits: el text és de Maggy Larissa, la

traducció de Glòria Calders i les il·lustracions de Nans van Leeuwen; l'edició original va ser a càrrec de Van der Hout d'Utrecht el 1963 i la catalana es deu a la llibreria Jaimes, que encara avui és al passeig de Gràcia de Barcelona. Completen la informació, a l'última pàgina, el dipòsit legal i el nom de l'impressor, Sirven.

UNA HISTÒRIA TENDRA

Des de la pàgina 2 fins a la darrera, el conte, una delícia per a infants. A cada pàgina un retall de text i una il·lustració, o bé text, sempre un retalló, i il·lustració a doble

pàgina. La història, tendra, ja l'hem llegida altres vegades: En Pere té un ruquet de joguina que tot el dia fa posat de crisi existencial. Es veu que enyora la seva germana bessona. I el noi emprèn, en companyia de la bestiola, la recerca fraternal. Després de voltar prou, i amb l'ajut d'un gat negre, que aquí ves per on no serà pas de mal averany, trobaran la ruqueta. ¿No diríeu pas on? Al jardí de la casa de la gentil Joaneta. A partir d'aquell dia els dos germans ruquets viuran felços i, com diu que diuen els nois, "tindran tot el dia per a

xerrar i acaronar-se, ja que ells ho volen així". Mentrestant en Pere i la Joaneta, que no són germans però un hom ja veu que si la cosa no es torça acabaran engendrant-ne alguns, tindran estones per relacionar-se, co-nèixer-se i intimar. Vaja, per xerrar i acaronar-se si és que ells ho volen així.

En el mateix racó de lleixona apareix l'exemplar d'*Els dos ruquets* trobo *El petit Príncep dels Elfs* i *La senyora Reineta es casa*. Són els volums quinze i setze dels *Llibres Putxi*, els que consten com a darrers de la col·lecció, escrits, il·lustrats i traduïts per les mateixes autores. Tots tres, siguin faules o rondalles, tenen el mateix plantejament. Hi ha problemes, sí, però sabrem resoldre'ls i això ens permetrà ser felços i estar contents o molt contents.

Menudeses

ORIO IZQUIERDO